

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 20617 / 2022

Onderwerp: Heffingsysteem riool- en waterzorgheffing

20617 / 2022	
Auteur	: Bob Coolen
Domein/team	: Dienstverlening/financiën
E-mail	: Bob.Coolen@gemeentemaashorst.nl
Port.	: G.V.I.C. van Heeswijk

Effect op de begroting

Ja Nee

Onderwerp

Heffingsysteem bij harmonisatie riool- en waterzorgheffing.

Advies

1. In te stemmen met het voorstel: heffingsysteem riool- en waterzorgheffing op basis van een gecombineerde eigenarenheffing en watergebruiksheffing.
2. Dit heffingsysteem opnemen in de verordening riool- en waterzorgheffing 2024.

Inleiding

Het onderwerp 'heffingsysteem bij harmonisatie riool- en waterzorgheffing gemeente Maashorst' is op twee momenten eerder met de raad besproken (In bijlage b is een overzicht met historie van besluitvorming toegevoegd). We hebben op deze momenten goed naar uw input geluisterd. Op het eerste voorstel voor harmonisatie op basis van eigenarenheffing (april 2021), is door de raad van Landerd via een motie aangegeven dat een component watergebruik onderdeel moet zijn van het heffingsysteem. Om het beginsel 'de gebruiker betaalt' recht te doen. Op een gezamenlijke raadsinformatieavond (oktober 2021) is door verschillende fracties daarbij aanvullend richting gegeven.

We hebben dit raadsvoorstel met heffingsysteem uitgewerkt, waarin uw inbreng is meegenomen. Dit is een goed systeem van heffen, op basis van goede principes en een eerlijke verdeling van lasten. We adviseren u daarom te kiezen voor dit heffingsysteem als geharmoniseerde riool- en waterzorgheffing vanaf 2024. We constateren echter wel dat de effecten van dit heffingsysteem het meest nadelig is voor de kwetsbare groepen in onze gemeente. Voor deze groepen kunnen we maatwerk bieden in de vorm van kwijtschelding, maar ook een ander systeem van heffen kan dit effect wegnemen. Daarom zijn in dit voorstel twee varianten uitgewerkt, die u de mogelijkheid bieden te kiezen voor een ander heffingsysteem.

In de presentatie voor de commissie REF op 16 maart 2023 is uitleg gegeven over het heffingsysteem van dit raadsvoorstel en zijn de twee varianten uit dit voorstel nader toegelicht. De presentatie is bijgevoegd als bijlage c.

Beoogd effect

Eén heffingsysteem voor riool- en waterzorgheffing voor alle inwoners, bedrijven en instellingen van gemeente Maashorst, vanaf de start van het belastingjaar 2024. In 2023 werd voor voormalig Landerd en Uden nog een verschillend heffingsysteem gehanteerd.

Argumenten

- 1.1 Het voorgestelde heffingsysteem voor het eigenarendeel is een belastbaar feit. De eigenaar heeft belang bij de aansluiting doordat deze aansluiting de gebruikswaarde van zijn eigendom verhoogt. Er zijn globaal genomen drie soorten kosten voor riolering: aanleg- en renovatiekosten, onderhoudskosten en gemengde kosten. Uit het rioleringsplan en de begroting blijkt dat iets meer dan 50% van deze kosten aan de woningeigenaar zijn toe te rekenen. Daarbij moeten we door klimaatverandering grote investeringen doen voor een klimaatveerkrachtige inrichting van onze leefomgeving. Deze investeringen in hemelwatermaatregelen worden voor alle gebruikers van de leefomgeving gedaan en bekostigd uit riool- en waterzorgheffing. Een gelijke verdeling van kosten per woning is het eerlijkste instrument om deze kosten te dragen.
- 1.2 Het voorgestelde heffingsysteem voor het gebruikersdeel is een belastbaar feit. De gebruiker loost een hoeveelheid afvalwater die overeenkomt met de hoeveelheid ingekocht leidingwater en maakt hiermee gebruik van het rioolstelsel. Daarbij hanteren we een aantal richtinggevende keuzes als: 'de gebruiker betaalt' en 'beheersbaarheid van administratieve lasten'. Met de volgende argumenten zijn we daarbij uitgekomen op het heffingsysteem van dit raadsvoorstel:
 - a. Voor watergebruik tot 250 m³ wordt een vast gebruikerstarief gehanteerd. Omdat de grootste groep gebruikers (huishoudens, gemiddeld 150 m³ gebruik) binnen deze categorie valt, beperkt dit administratieve lasten;
 - b. Eenpersoons huishoudens hebben een lager watergebruik (gemiddeld 50 m³). Voor deze huishoudens hanteren we daarom een lager tarief. Zo wordt op een praktische en beheersbare wijze vorm gegeven aan 'de gebruiker betaalt';
 - c. Watergebruik hoger dan 250 m³ wordt per staffel van 250 m³ belast. De heffingstarieven stijgen naarmate het watergebruik toeneemt. Dit stimuleert bewust omgaan met watergebruik, waarbij minder watergebruik direct zorgt voor een besparing op de riool- en waterzorgheffing. Besparing op watergebruik is een belangrijk middel tegen droogte. De bestrijding van droogte past binnen de doelstellingen van het coalitieakkoord.
- 1.3 Het voorgestelde heffingsysteem is een samenvoeging van componenten uit de heffingsystemen van Landerd en Uden. Deze opzet zorgt voor tarieven die tussen de twee oude tarieven in liggen. Lastenverzwaringen of -verlichtingen zijn er altijd, excessen worden hiermee echter tot een minimum beperkt. In de presentatie van bijlage c wordt inzicht gegeven in de verschillen van tarieven van dit raadsvoorstel ten opzichte van voorgaande heffingsystemen.
- 2.1 Het gelijkheidsbeginsel verplicht de overheid om gelijke gevallen gelijk te behandelen. In gemeente Maashorst is dit op het gebied van riool- en waterzorgheffing in 2023 nog niet het geval. Wet algemene regels herindelingen (Arhi) regelt dat deze situatie van ongelijkheid tot maximaal 2 jaar naar de herindeling mag blijven bestaan.
In de toelichting (bijlage a) is nadere uitleg gegeven over belastingmaatregelen en is een onderbouwing van het heffingsysteem en de belastingtarieven uitgewerkt.

Kanttekeningen

1.1 Elk heffingsysteem heeft voor en nadelen. Het argument 'de gebruiker betaalt' is de drijfveer om het heffingsysteem op deze wijze in te richten. Voor bepaalde groepen geeft een gewijzigd heffingsysteem een hogere of lagere heffing ten opzichte van het huidige bedrag:

Effecten wijziging heffingsysteem per groep	Verschil Landerd	Verschil Uden
Huurders (eenpersoons)	-	+ (a)
Huurders (meer persoons)	-	+ (a)
Woning eigendom (eenpersoons)	+ (b)	-
Woning eigendom (meer persoons)	0	0
Woningcorporaties / vastgoedeigenaren	+	-
Bedrijven (Verschilt sterk als gevolg van watergebruik)	+ / - (c)	+ / - (c)

- (a) Het grootste effect is er voor huurders in de voormalige gemeente Uden. Zij betaalden tot nu toe geen heffing voor riool- en waterzorg, dit werd betaald door de verhuurder. Deze huishoudens worden als gebruiker nu voor het eerst aangeslagen voor een vast bedrag voor het waterverbruik van € 92,50 (≥ 2 pers.) en € 52,50 (1 pers.) per jaar.
- (b) Alleenwonende eigenaren in Landerd krijgen een verhoging van lasten, omdat het totaalbedrag van eigenaren- en watergebruiksheffing iets hoger uitvalt dan voorheen het geval was bij alleen watergebruiksheffing. Verwacht wordt dat deze groep de hogere lasten kan betalen.
- (c) In het voorstel wordt waterverbruik belast vanaf 250 m³. Per situatie kan het verschillen of er meer of minder heffing betaald moet worden. Bedrijven voelen de financiële prikkel van heffing op basis van watergebruik het meest. Van hen wordt verwacht dat zij een goede afweging kunnen maken tussen betaalbaarheid van waterverbruik in relatie tot waterbesparing in de bedrijfsvoering.

1.2 Door kwijtschelding ontstaat inkomstenderving voor de gemeente. In voormalig Uden was de kwijtschelding op afvalstoffenheffing 6%, in Landerd ca. 2% op de riool- en waterzorgheffing. Ook door leegstand van panden is er tijdelijk geen gebruiker en kan er inkomstenderving optreden. Voor gemeente Maashorst zal het gemiddelde percentage inkomstenderving ca. 5% zijn, naar verwachting is dit een bedrag van € 150.000, -. Inkomstenderving wordt gecompenseerd door de tarieven te verhogen.

Varianten van heffingsystemen

In dit raadsvoorstel adviseren we u te kiezen voor een systeem van heffen op basis van een combinatie van eigenarenheffing en waterverbruik. Om zo het principe 'de gebruiker betaald' recht te doen. Er zijn ook andere vormen van heffingsystemen, die op basis van andere leidende principes of uitgangspunten hun uitwerking hebben. We hebben twee varianten voor u uitwerkt:

Variant 1: Eigenarenheffing, aanvullend watergebruiksheffing >250 m³

- Vast tarief eigenarenheffing;
 - Gestaffeld tarief voor watergebruik vanaf 250 m³. Het tarief loopt op naarmate het watergebruik toeneemt;
 - Uitgangspunt: eenvoudig, goedkoop systeem met lage administratieve druk.
- Deze variant lijkt erg op het heffingsysteem dat is uitgewerkt in dit raadsvoorstel. Ook in systeem worden vaste tarieven gehanteerd, met aanvullend een heffing op watergebruik boven 250 m³. In deze variant wordt één vast tarief gehanteerd op basis

van het bezitten van een eigendom, in plaats van twee tarieven voor waterverbruik op basis van gezinsgrootte. Deze variant heeft hiermee geen prikkels om minder water te verbruiken, het heeft ook voordelen omdat het een eenvoudig en goedkoop systeem is. Alleenwonende woningeigenaren in voormalig Landerd gaan in dit systeem een hoger bedrag betalen, terwijl ze vaak wel een lager waterverbruik hebben. Met de keuze voor deze variant verschuiven in voormalig Landerd de volledige heffingsinkomsten van de huurders naar de verhuurders. In voormalig Uden is er geen verschil omdat het heffingsysteem voor huishoudens gelijk blijft. Voor bedrijven is de werking van heffing op basis van watergebruik hetzelfde als bij de uitwerking in dit raadsvoorstel.

Variant 2: Eigenarenheffing o.b.v. WOZ-waarde, aanvullend watergebruiksheffing >250 m³

- Variabel tarief voor eigenarenheffing gerelateerd aan de economische waarde van het eigendom;
- Gestaffeld tarief voor watergebruik vanaf 250 m³. Het tarief loopt op naarmate het watergebruik toeneemt;
- Principe: sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

Deze variant verschilt sterk van de andere twee heffingsystemen. Dit systeem gaat uit van het principe 'sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'. Ook hier is er geen mogelijkheid voor gedifferentieerd tarief op basis van gezinsgrootte. Dit systeem kent een andere wijze van verdeling. Eigenaren worden naar rato een hogere woningwaarde, zwaarder belast voor het bezit van het eigendom. Voor bedrijven is de werking van heffing op basis van watergebruik hetzelfde als bij de uitwerking in dit raadsvoorstel.

Financiën

Op 4 november 2021 hebben beide raden van Landerd en Uden het beleidsplan POW&R 2022 – 2024 gemeente Maashorst vastgesteld. Bij dit beleidsplan behoort een kostendekkende begroting, die zorgt voor een onderbouwing van benodigde inkomsten voor riolering en waterzorg. De benodigde inkomsten voor het jaar 2024 stijgen alleen door algemene indexatie, maar wijzigen verder niet. Het raadsvoorstel heeft daarmee geen effect op de begroting.

Duurzaamheid

Het nieuwe heffingsysteem stimuleert bewust omgaan met water bij bedrijven en instellingen met een waterverbruik hoger dan 250 m³ per jaar. De financiële prikkel is sterker dan de heffingsystemen van voormalig Landerd en Uden. Door oplopende tarieven wordt een hoger waterverbruik steeds zwaarder belast. Andersom gelden bij waterbesparing steeds lagere tarieven en lagere kosten.

Participatie

We hebben de effecten van dit voorstel met heffingsysteem besproken met woningcorporaties Area en Mooiland. Zij herkennen de genoemde effecten voor hun huurders in voormalig Uden en Landerd. Beide woningcorporaties geven aan een hoger- of lager tarief voor riool- en waterzorgheffing niet te kunnen doorvertalen in de huurprijzen. Huurtarieven van het woningareaal worden gebaseerd op een puntensysteem, waarin de lokale heffingen geen indicator zijn. Daarnaast geldt er een wettelijk vastgestelde, maximaal jaarlijkse huurstijging. Binnen dit percentage is geen ruimte om gestegen kosten voor riool- en waterzorgheffing op te nemen.

Communicatie

Voorlichting over dit raadsvoorstel vindt plaats via de wettelijk voorgeschreven bekendmakingen. Na vaststellen van de belastingverordeningen 2024, vindt voorlichting over de tariefmaatregelen plaats via:

- de wettelijk voorgeschreven bekendmakingen;
- individueel via de toelichting bij het aanslagbiljet;
- de gemeenterubrieken in de plaatselijke weekbladen;
- Persbericht;
- de gemeentelijke website.

Vervolg

Op 14 december 2023 wordt de verordening riool- en waterzorgheffing 2023 vastgesteld. Vaststelling kan alleen op basis van een geharmoniseerd heffingsysteem, zodat in 2024 het gelijkheidsbeginsel geborgd is. Zonder verordening is er geen basis om riool- en waterzorgheffing op te leggen.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

- Toelichting op de heffingsysteem en tarieven riool- en waterzorgheffing [E-suite: 20617-2022:535336]

Bijlagen ter informatie

- Historie bestuurlijke besluitvorming harmonisatie Riool- en waterzorgheffing gemeente Maashorst [E-suite: 20617-2022:250024].
- Presentatie heffingsysteem riool- en waterzorgheffing [E-suite: 20617-2022:240723].

Uden, 7 februari 2023

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,
de secretaris, de burgemeester,

drs. D. van Deurzen

M.J.D. Donders-de Leest (wnd.)

ba Jose van Clauken

